TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2024. gada 19. septembrī*

[Teksts labots ar 2025. gada 30. janvāra rīkojumu]

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Konkurence – LESD 101. pants – Nolīgumi starp uzņēmumiem – Līgumi, kas noslēgti starp tiešsaistes rezervēšanas platformu un viesnīcām – Tarifu paritātes klauzulas – Aksesuārs ierobežojums – Grupālais atbrīvojums – Vertikāli nolīgumi – Regula (ES) Nr. 330/2010 – 3. panta 1. punkts – Konkrētā tirgus noteikšana

Lietā C-264/23

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Rechtbank Amsterdama* (Amsterdamas tiesa, Nīderlande) iesniegusi ar 2023. gada 22. februāra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2023. gada 24. aprīlī, tiesvedībā

Booking.com BV,

Booking.com (Deutschland) GmbH

pret

25hours Hotel Company Berlin GmbH,

Aletto Kudamm GmbH,

Air-Hotel Wartburg Tagungs- & Sporthotel GmbH,

Andel's Berlin Hotelbetriebs GmbH,

Angleterre Hotel GmbH & Co. KG,

Atrium Hotelgesellschaft mbH,

Azimut Hotelbetrieb Köln GmbH & Co. KG,

Barcelo Cologne GmbH,

Business Hotels GmbH,

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

Cocoon München GmbH,

DJC Operations GmbH,

Dorint GmbH,

Eleazar Novum GmbH,

Empire Riverside Hotel GmbH & Co. KG,

Explorer Hotel Fischen GmbH & Co. KG,

Explorer Hotel Nesselwang GmbH & Co. KG,

Explorer Hotel Schönau GmbH & Co. KG,

Fleming's Hotel Management und Servicegesellschaft mbH & Co. KG,

G. Stürzer GmbH Hotelbetriebe,

Hotel Bellevue Dresden Betriebs GmbH,

Hotel Europäischer Hof W.A.L. Berk GmbH & Co. KG,

Hotel Hafen Hamburg. Wilhelm Bartels GmbH & Co. KG,

Hotel John F GmbH,

Hotel Obermühle GmbH,

Hotel Onyx GmbH,

Hotel Rubin GmbH,

Hotel Victoria Betriebs- und Verwaltungs GmbH,

Hotel Wallis GmbH,

i31 Hotel GmbH,

IntercityHotel GmbH,

ISA Group GmbH,

Kur-Cafe Hotel Allgäu GmbH,

Lindner Hotels AG,

M Privathotels GmbH & Co. KG,

Maritim Hotelgesellschaft mbH,

MEININGER Shared Services GmbH,

Oranien Hotelbetriebs GmbH,

Platzl Hotel Inselkammer KG,

prize Deutschland GmbH,

Relexa Hotel GmbH,

SANA BERLIN HOTEL GmbH,

SavFra Hotelbesitz GmbH,

Scandic Hotels Deutschland GmbH,

Schlossgarten Hotelgesellschaft mbH,

Seaside Hotels GmbH & Co. KG,

SHK Hotel Betriebsgesellschaft mbH,

Steigenberger Hotels GmbH,

Sunflower Management GmbH & Co. KG,

The Mandala Hotel GmbH,

The Mandala Suites GmbH,

THR Hotel am Alexanderplatz Berlin Betriebs- und Management GmbH,

THR III Berlin Prager-Platz Hotelbetriebs- und Beteiligungsgesellschaft mbH,

THR München Konferenz und Event Hotelbetriebs- und Management GmbH,

THR Rhein/Main Hotelbetriebs- und Beteiligungs-GmbH,

THR XI Berlin Hotelbetriebs- und Beteiligungsgesellschaft mbH,

THR XXX Hotelbetriebs- und Beteiligungs-GmbH,

Upstalsboom Hotel + Freizeit GmbH & Co. KG,

VI VADI HOTEL Betriebsgesellschaft mbH & Co. KG,

Weissbach Hotelbetriebsgesellschaft mbH,

Wickenhäuser & Egger AG,

Wikingerhof GmbH & Co. KG,

Hans-Hermann Geiling (Hotel Präsident),

Karl Herfurtner, Hotel Stadt München e.K.,

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja A. Prehala [*A. Prechal*], tiesneši F. Biltšens [*F. Biltgen*], N. Vāls [*N. Wahl*] (referents), J. Pasers [*J. Passer*] un M. L. Arasteja Saūna [*M. L. Arastey Sahún*],

ģenerāladvokāts: E. M. Kolinss [*A. M. Collins*],

sekretāre: A. Lamote [*A. Lamote*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2024. gada 29. februāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– *Booking.com BV* un *Booking.com (Deutschland) GmbH* vārdā – *J. K. de Pree*, *H. Gornall*, *P. W. Post* un *K. J. Saarloos*, *advocaten*,

– *25hours Hotel Company Berlin GmbH* u.c. vārdā – *R. Buchmann* un *V. Soyez*, *Rechtsanwälte*, *H. C. E. P. J. Janssen* un *A. P. van Oosten*, *advocaaten*,

– Vācijas valdības vārdā – *J. Möller* un *P.-L. Krüger*, pārstāvji,

– Grieķijas valdības vārdā – *K. Boskovits* un *C. Kokkosi*, pārstāvji,

– Spānijas valdības vārdā – *L. Aguilera Ruiz*, pārstāvis,

– Austrijas valdības vārdā – *J. Schmoll* un *E. Samoilova*, pārstāves,

– Eiropas Komisijas vārdā – *S. Baches Opi*, *G. Meessen* un *C. Zois*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2024. gada 6. jūnija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 101. pantu un Komisijas Regulu (ES) Nr. 330/2010 (2010. gada 20. aprīlis) par [LESD] 101. panta 3. punkta piemērošanu vertikālu nolīgumu un saskaņotu darbību kategorijām (OV 2010, L 102, 1. lpp.).

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *Booking.com BV* un *Booking.com (Deutschland) GmbH* (turpmāk tekstā kopā – "*Booking.com*"), no vienas puses, un *25hours Hotel Company Berlin GmbH* un 62 citiem izmitināšanas uzņēmumiem Vācijā, no otras puses, par *Booking.com* ar šiem uzņēmumiem noslēgtajos līgumos izmantoto tarifu paritātes klauzulu spēkā esamību, ņemot vērā LESD 101. pantu.

Atbilstošās tiesību normas

Regula (EK) Nr. 1/2003

3 Padomes Regulas (EK) Nr. 1/2003 (2002. gada 16. decembris) par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [LESD 101.] un [102.] pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), 11. pantā "Sadarbība starp [Eiropas] Komisiju un dalībvalstu konkurences iestādēm" ir paredzēts:

"1. Komisija un dalībvalstu konkurences iestādes ciešā sadarbībā piemēro [Savienības] konkurences noteikumus.

[..]

5. Dalībvalstu konkurences iestādes var konsultēties ar Komisiju par jebkuru lietu, kas saistīta ar [Savienības] tiesību aktu piemērošanu.

[..]"

Regula Nr. 330/2010

4 Atbilstoši Regulas Nr. 330/2010 10. panta otrajai daļai šī regula ir zaudējusi spēku 2022. gada 31. maijā.

5 Šīs regulas 5. un 9. apsvērumā bija noteikts:

"(5) Šajā regulā noteiktais grupālais atbrīvojums būtu jāattiecina tikai uz tiem vertikālajiem nolīgumiem, kurus pietiekami droši var uzskatīt par atbilstīgiem [LESD] 101. panta 3. punkta nosacījumiem.

[..]

(9) Virs 30 % tirgus daļas sliekšņa nevar pieņemt, ka vertikāli nolīgumi, uz kuriem attiecas [LESD] 101. panta 1. punkts, parasti radīs objektīvas tāda veida un apjoma priekšrocības, kas kompensēs šo nolīgumu nelabvēlīgo ietekmi uz konkurenci. Vienlaikus nav prezumpcijas, ka šiem vertikāliem nolīgumiem ir piemērojams [LESD] 101. panta 1. punkts vai ka tie neatbilst [LESD] 101. panta 3. punktam."

6 Saskaņā ar minētās regulas 1. panta 1. punkta a) apakšpunktu:

"Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

a) "vertikāli nolīgumi" ir nolīgumi vai saskaņotas darbības starp diviem vai vairākiem uzņēmumiem, kas katrs attiecīgā nolīguma vai saskaņotas darbības mērķiem darbojas citā ražošanas vai izplatīšanas ķēdes posmā, un kuri attiecas uz nosacījumiem, ar kādiem dalībnieki drīkst pirkt, pārdot vai tālākpārdot konkrētas preces vai pakalpojumus."

7 Šīs pašas regulas 2. pantā bija noteikts:

"1. Atbilstoši [LESD] 101. panta 3. punktam, un ievērojot šīs regulas noteikumus, ar šo tiek noteikts, ka [LESD] 101. panta 1. punktu nepiemēro vertikāliem nolīgumiem.

Šo atbrīvojumu piemēro, ja minētie nolīgumi ietver vertikālus ierobežojumus.

[..]"

8 Regulas Nr. 330/2010 3. panta 1. punkta formulējums bija šāds:

"Atbrīvojumu, kas paredzēts 2. pantā, piemēro ar nosacījumu, ka piegādātāja tirgus daļa konkrētajā tirgū, kurā tas pārdod līguma preces vai pakalpojumus, nepārsniedz 30 %, un pircēja tirgus daļa konkrētajā tirgū, kurā tas pērk līguma preces vai pakalpojumus, nepārsniedz 30 %."

Direktīva 2014/104/ES

9 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/104/ES (2014. gada 26. novembris) par atsevišķiem noteikumiem, kuri valstu tiesībās reglamentē zaudējumu atlīdzināšanas prasības par dalībvalstu un Eiropas Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem (OV 2014, L 349, 1. lpp.), 1. pantā "Priekšmets un darbības joma" ir paredzēts:

"1. Šajā direktīvā ir paredzēti konkrēti noteikumi, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka ikviena persona, kurai ir nodarīts kaitējums, jo uzņēmums vai uzņēmumu apvienība ir pārkāpis konkurences tiesību aktus, var efektīvi īstenot tiesības prasīt pilnīgu atlīdzinājumu par šo kaitējumu no minētā uzņēmuma vai apvienības. Tajā ir paredzēti noteikumi, ar kuriem veicina godīgu konkurenci iekšējā tirgū un likvidē šķēršļus iekšējā tirgus pienācīgai darbībai, visā [Eiropas] Savienībā nodrošinot līdzvērtīgu aizsardzību ikvienai personai, kurai nodarīts šāds kaitējums.

2. Šajā direktīvā ir paredzēti noteikumi, ar kuriem koordinē konkurences noteikumu izpildi, ko veic konkurences iestādes, un minēto noteikumu izpildi zaudējumu atlīdzināšanas prasībās, kas celtas valstu tiesās."

10 Atbilstoši šīs direktīvas 9. pantam "Valstu nolēmumu spēks":

"1. Dalībvalstis nodrošina, ka valsts konkurences iestādes vai pārsūdzības tiesas galīgajā nolēmumā konstatētais konkurences tiesību pārkāpums tiek uzskatīts par neapstrīdami pierādītu attiecībā uz zaudējumu atlīdzināšanas prasību, kas celta to valsts tiesās saskaņā ar LESD 101. vai 102. pantu vai valstu konkurences tiesībām.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. punktā minēto galīgo nolēmumu, kas pieņemts citā dalībvalstī, saskaņā ar valsts tiesību aktiem var iesniegt to valsts tiesā vismaz kā pirmšķietamu pierādījumu par to, ka ir noticis konkurences tiesību pārkāpums, un vajadzības gadījumā var izvērtēt kopā ar citiem pušu iesniegtajiem pierādījumiem.

3. Šis pants neskar LESD 267. pantā noteiktās tiesības un pienākumus."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

11 *Booking.com BV*, saskaņā ar Nīderlandes tiesībām dibināta sabiedrība ar juridisko adresi Amsterdamā (Nīderlande), ir dibināta 1996. gadā un piedāvā pasaules mēroga starpniecības pakalpojumu mītņu rezervēšanai, izmantojot savu tiešsaistes platformu *booking.com*. Tās darbību atbalsta citās dalībvalstīs dibinātas meitas sabiedrības, tostarp Vācijā – *Booking.com (Deutschland)*.

12 *Booking.com* nav nedz izmitināšanas pakalpojumu sniedzējs, nedz pircējs. Tā arī nenosaka nedz mītnes, nedz atbilstošās cenas, kas tiek piedāvātas tās platformā, bet šos elementus nosaka izmitināšanas uzņēmumi. *Booking.com* tikai ļauj savā platformā šīm iestādēm un ceļotājiem nonākt kontaktā.

13 Par *Booking.com* pārvaldītās platformas piedāvātajiem pakalpojumiem ceļotājiem nav jāmaksā. Viesnīcas maksā komisijas maksu *Booking.com* tad, ja klients, izmantojot šo platformu, veic rezervāciju un to neatceļ. Neatkarīgi no minētās platformas viesnīcas var izmantot alternatīvus pārdošanas kanālus.

14 Ienākot Vācijas tirgū 2006. gadā, *Booking.com* tāpat kā citas viesnīcu rezervācijas platformas, kas apzīmētas arī ar nosaukumu "*Online Travel Agency*" (Tiešsaistes ceļojumu aģentūra, turpmāk tekstā – "*OTA*"), ar izmitināšanas pakalpojumu sniedzējiem noslēgto līgumu vispārīgajos noteikumos iekļāva tā saukto "plašo paritātes" klauzulu. Saskaņā ar šo klauzulu šiem pakalpojumu sniedzējiem nebija atļauts savos pārdošanas kanālos vai trešo personu, tostarp konkurējošo *OTA*, izmantotajos pārdošanas kanālos piedāvāt numurus par zemāku cenu nekā *Booking.com* vietnē piedāvātā.

15 Ar 2013. gada 20. decembra lēmumu *Bundeskartellamt* (Federālā konkurences iestāde, Vācija) būtībā secināja, ka *Hotel Reservation Service Robert Ragge GmbH* (turpmāk tekstā – "*HRS*") – viena no *OTA*, kas veic darbību Vācijas tirgū, – izmantotā plašā paritātes klauzula ir pretrunā Savienības un Vācijas tiesībās paredzētajam aizliegumam slēgt aizliegtas vienošanās, un uzdeva izbeigt tās izmantošanu.

16 2013. gadā šī iestāde uzsāka arī izmeklēšanu attiecībā uz *Booking.com* izmantoto plašo paritātes klauzulu, kas bija analoģiska *HRS* izmantotajai klauzulai.

17 Ar 2015. gada 9. janvāra spriedumu *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Federālās zemes Augstākā tiesa Diseldorfā, Vācija) noraidīja *HRS* prasību atcelt minētās iestādes 2013. gada 20. decembra lēmumu. Šis spriedums, kas netika pārsūdzēts, ir kļuvis galīgs.

18 Kopš 2015. gada 1. jūlija *Booking.com*, apspriežoties ar Francijas, Itālijas un Zviedrijas konkurences iestādēm, apņēmās no saviem vispārīgajiem noteikumiem svītrot plašo paritātes klauzulu, lai to aizstātu ar tā saukto "šauro paritātes" klauzulu, saskaņā ar kuru izmitināšanas pakalpojumu sniedzējiem noteiktais aizliegums piedāvāt numurus par labāku cenu nekā *Booking.com* piedāvātā attiecas tikai uz piedāvājumiem viņu pašu pārdošanas kanālos.

19 [Labots ar 2025. gada 30. janvāra rīkojumu] 2015. gada 22. decembra lēmumā, kas pieņemts pēc apspriešanās ar Komisiju saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 11. panta 4. punktu, Federālā konkurences iestāde uzskatīja, ka arī šāda šaura paritātes klauzula ir pretrunā Savienības un Vācijas tiesībās paredzētajam aizliegumam slēgt aizliegtas vienošanās, un uzdeva *Booking.com* izbeigt tās izmantošanu. Šī iestāde būtībā uzskatīja, ka šādas klauzulas ierobežo konkurenci gan izmitināšanas pakalpojumu sniegšanas tirgū, gan tirgū, kurā platformas sniedz izmitināšanas pakalpojuma sniedzējiem tiešsaistes starpniecības pakalpojumus. Minētā iestāde arī uzskatīja, pirmkārt, ka *Booking.com* lielās daļas attiecīgajā tirgū dēļ uz šīm klauzulām nevar attiekties Regulā Nr. 330/2010 paredzētais atbrīvojums, un, otrkārt, ka nav izpildīti arī nosacījumi individuāla atbrīvojuma piemērošanai saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu.

20 Ar 2019. gada 4. jūnija spriedumu *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Federālās zemes Augstākā tiesa Diseldorfā) daļēji apmierināja *Booking.com* celto prasību par minēto 2015. gada 22. decembra lēmumu. Šī tiesa tostarp uzskatīja, ka, lai gan šaurā paritātes klauzula ierobežo konkurenci, tomēr kā aksesuāru ierobežojumu to var uzskatīt par nepieciešamu, lai *Booking.com* varētu saņemt taisnīgu atlīdzību par sniegtajiem pakalpojumiem. Tādējādi būtu netaisnīgi, ja izmitināšanas uzņēmumi reģistrētos *Booking.com* rezervēšanas platformā, bet pēc tam, piedāvājot labākus tarifus savā vietnē, mudinātu klientus veikt rezervāciju pie tiem. Minētā tiesa uzskata, ka izmitināšanas uzņēmumu iespēja pārcelt rezervācijas uz savām rezervācijas sistēmām ir pietiekams pamatojums, lai *Booking.com* līgumiski liegtu šiem uzņēmumiem veikt "parazītisma" (*free riding*) darbības. Tādējādi šī pati tiesa uzskata, ka šo klauzulu nevar uzskatīt par tādu, kas ir pretrunā valsts tiesībās un LESD 101. panta 1. punktā paredzētajam aizliegumam slēgt aizliegtas vienošanās.

21 2020. gadā *Hotelverband Deutschland e.V.*, apvienība, kas pārstāv vairāk nekā 2600 viesnīcu, *Landgericht Berlin* (Berlīnes apgabaltiesa, Vācija) pret *Booking.com* cēla prasību sakarā ar atbildību, lūdzot atlīdzināt kaitējumu, kas šīs apvienības biedriem esot nodarīts tarifu paritātes klauzulu dēļ.

22 Ar 2021. gada 18. maija spriedumu *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija), kurā Federālā konkurences iestāde iesniedza apelācijas sūdzību, atcēla *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Federālās zemes Augstākā tiesa Diseldorfā) 2019. gada 4. jūnija spriedumu. Tā nosprieda, ka šaurā paritātes klauzula būtiski ierobežo konkurenci viesnīcu tiešsaistes rezervācijas platformu, kā arī viesnīcu tirgū. Šādu klauzulu nevar kvalificēt par "aksesuāru ierobežojumu", jo nav pierādīts, ka tās neesamības gadījumā *Booking.com* rentabilitāte būtu apdraudēta. Uz šo klauzulu arī nevar attiecināt atbrīvojumu saskaņā ar Regulu Nr. 330/2010 vai jebkādu citu atbrīvojumu no Savienības un Vācijas tiesībās paredzētā aizlieguma slēgt aizliegtas vienošanās.

23 2020. gada 23. oktobrī *Booking.com* vērsās *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa, Nīderlande), kas ir iesniedzējtiesa šajā lietā, ar prasību konstatēt, pirmkārt, ka tās izmantotās paritātes klauzulas nav pretrunā LESD 101. pantam un, otrkārt, ka atbildētājiem pamatlietā šo klauzulu dēļ nav nodarīti zaudējumi. Pēdējās minētās cēla pretprasību šajā tiesā, lūdzot, pirmkārt, konstatēt, ka *Booking.com* ir pārkāpusi LESD 101. pantu, un, otrkārt, piespriest tai samaksāt zaudējumu atlīdzību par LESD 101. panta pārkāpumu.

24 Iesniedzējtiesai, kura ar 2022. gada 26. oktobra starpspriedumu atzina savu kompetenci izskatīt lietu, pirmām kārtām, rodas jautājums, vai gan plašas, gan šauras tarifu paritātes klauzulas, kas ir iekļautas līgumos, kuri noslēgti starp *OTA* un piesaistītajiem izmitināšanas pakalpojumu sniedzējiem, LESD 101. panta 1. punkta piemērošanas nolūkā ir jākvalificē kā "aksesuāri ierobežojumi".

25 Iesniedzējtiesa konstatē, ka Tiesa līdz šim nav lēmusi par jautājumu, vai šādas klauzulas, saskaņā ar kurām tiešsaistes rezervēšanas platforma liedz izmitināšanas pakalpojumu sniedzējiem, kuri ir piesaistīti šai platformai, noteikt zemākas cenas – atkarībā no gadījuma visos pārdošanas kanālos vai dažos citos pārdošanas kanālos – par šajā platformā piedāvātajām cenām, var kā aksesuāri ierobežojumi tikt izslēgti no LESD 101. panta 1. punktā paredzētā aizlieguma slēgt aizliegtas vienošanās piemērošanas jomas. Taču šis jautājums tiekot analizēts dažādi, un tādēļ varētu tikt pieņemti pretrunīgi lēmumi.

26 Šajā ziņā šai tiesai rodas jautājums, vai *Booking.com* nevajadzētu būt iespējai pasargāt sevi no parazītisma riska. It īpaši no prasītāju pamatlietā minētās judikatūras izrietot, ka nav jāpierāda, ka līgumiskā ierobežojuma pārkāpums apdraud uzņēmuma dzīvotspēju, bet pietiek ar to, ka tā tiek "skarta". Tāpat ir jānorāda, ka pa to laiku gan šaurā paritātes klauzula, gan plašā paritātes klauzula ar likumu tika aizliegta Beļģijā, Francijā, Itālijā un Austrijā un ka tiesvedība, kas pašlaik tiek izskatīta *Landgericht Berlin* (Berlīnes apgabaltiesa), attiecas uz to pašu jautājumu, uz kuru attiecas šī tiesvedība.

27 Otrām kārtām, gadījumā, ja būtu jāuzskata, ka strīdīgās paritātes klauzulas nevar tikt kvalificētas par "aksesuāriem ierobežojumiem", iesniedzējtiesa uzskata, ka tad rastos jautājums, vai uz šīm klauzulām var tikt attiecināts atbrīvojums. Lai piemērotu Regulu Nr. 330/2010, jānoskaidro, kā definēt konkrēto produktu tirgu. Šajā gadījumā iesniedzējtiesa uzskata, ka nav skaidrs, kā noteikt konkrēto tirgu, kas ir "daudzpusējs".

28 Šādos apstākļos *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai plašā un šaurā paritātes klauzula LESD 101. panta 1. punkta [piemērošanas vajadzībām] ir kvalificējamas par aksesuāru ierobežojumu?

2) Kā, piemērojot Regulu Nr. 330/2010, jānosaka konkrētais tirgus, ja darījumi tiek veikti, izmantojot [*OTA*], kurā izmitināšanas uzņēmumi var piedāvāt numurus un sazināties ar ceļotājiem, kuri ar šīs platformas starpniecību var rezervēt numuru?"

Par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību

29 Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamība tika apstrīdēta trīs iemeslu dēļ.

30 Pirmām kārtām, atbildētāji pamatlietā uzskata, ka šis lūgums neatbilst Tiesas Reglamenta 94. pantā paredzētajām prasībām, jo iesniedzējtiesa neesot precīzi un pilnīgi aprakstījusi faktiskos apstākļus, kādos ir uzdoti jautājumi.

31 Šajā ziņā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopumā izriet, ka iesniedzējtiesa ir pietiekami noteikusi faktiskos un tiesiskos apstākļus, kuros iekļaujas tās interpretēšanas lūgums, lai ļautu gan ieinteresētajām personām iesniegt apsvērumus atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu

23. pantam, gan Tiesai sniegt lietderīgu atbildi uz šo lūgumu. It īpaši šī tiesa skaidri norādīja nolēmumus, ko Federālā konkurences iestāde un Vācijas tiesas ir pieņēmušas tiesvedībās starp *OTA* un izmitināšanas uzņēmumiem Vācijā.

32 Tādēļ pirmais atbildētāju pamatlietā izvirzītais nepieņemamības pamats ir jānoraida.

33 Otrām kārtām, gan atbildētāji pamatlietā, gan Vācijas valdība apgalvo, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz pilnīgi hipotētiskiem jautājumiem, kuriem nav saistības ar pamatlietu. Tās apgalvo, ka Federālā konkurences iestāde problēmjautājumu, kas ir prejudiciālo jautājumu pamatā, jau aplūkoja 2013. gada 20. decembra un 2015. gada 22. decembra lēmumos attiecīgi par plašām paritātes klauzulām un šaurām paritātes klauzulām un ka šie lēmumi galu galā tika apstiprināti ar *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Federālās zemes Augstākā tiesa Diseldorfā) 2015. gada 9. janvāra spriedumu un *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) 2021. gada 18. maija spriedumu. Tomēr, ņemot vērā tostarp, ka iesniedzējtiesai saskaņā ar Direktīvas 2014/104 9. panta noteikumiem būtu jāņem vērā šie nolēmumi un šie spriedumi, būtu jājautā par nepieciešamību uzdot šos prejudiciālos jautājumus.

34 Šajā ziņā jāatgādina, ka vienīgi valsts tiesa, kura izskata lietu un kurai ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, var – ņemot vērā lietas īpatnības – noteikt gan to, cik nepieciešams ir prejudiciālais nolēmums šīs tiesas sprieduma taisīšanai, gan to, cik atbilstoši ir Tiesai uzdotie jautājumi. Līdz ar to, ja uzdotie jautājumi attiecas uz kādas Savienības tiesību normas interpretāciju, Tiesai principā ir jāsniedz nolēmums (spriedumi, 2020. gada 9. jūlijs, *Santen*, C-673/18, EU:C:2020:531, 26. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2021. gada 6. oktobris, *Sumal*, C-882/19, EU:C:2021:800, 27. punkts).

35 No minētā izriet, ka uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju attiecas atbilstības prezumpcija. Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas uzdotu prejudiciālu jautājumu tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību normas interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas faktisko situāciju vai tās priekšmetu, ja izvirzītā problēma ir hipotētiska vai ja Tiesai nav zināmi faktiskie vai juridiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedumi, 2020. gada 9. jūlijs, *Santen*, C-673/18, EU:C:2020:531, 27. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2021. gada 6. oktobris, *Sumal*, C-882/19, EU:C:2021:800, 28. punkts).

36 Tomēr šajā gadījumā tā nav. No atbildes, ko Tiesa sniegs uz uzdotajiem jautājumiem, acīmredzami būs atkarīgs pamatlietas iznākums.

37 Šajā ziņā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka pamatlieta, šķiet, daļēji ietilpst Direktīvas 2014/104 darbības jomā, kas definēta tās 1. pantā. Proti, neskarot pārbaudes, kas jāveic iesniedzējtiesai, galvenās prasības un pretprasības, kas tai iesniegtas, attiecas ne tikai uz jautājumu, vai ar attiecīgajām paritātes klauzulām tiek pārkāpts LESD 101. pants, bet arī uz jautājumu, vai prasītājas pamatlietā var būt atbildīgas par zaudējumiem, kas esot radušies atbildētājiem pamatlietā šo klauzulu dēļ.

38 Direktīvas 2014/104 9. panta 2. punktā ir noteikts, ka tad, ja dalībvalsts tiesā ir celta zaudējumu atlīdzināšanas prasība par konkurences tiesību pārkāpumu, dalībvalstis nodrošina, ka citas dalībvalsts konkurences iestādes vai pārsūdzības tiesas galīgos nolēmumus var iesniegt kā pirmšķietamu konkurences tiesību pārkāpuma pierādījumu.

39 No tā izriet, ka, pat pieņemot, ka iesniedzējtiesā faktiski ir celta šīs direktīvas darbības jomā ietilpstoša prasība par zaudējumu atlīdzību (kas jākonstatē iesniedzējtiesai), šai tiesai nav obligāti saistoši konstatējumi par tarifu paritātes klauzulām, kas ietverti Federālās konkurences iestādes lēmumos vai vēlākajos Vācijas tiesu spriedumos. Tas, ka šie nolēmumi var būt pirmšķietams pārkāpuma pierādījums, nepadara nepieņemamu iesniegto lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

40 Attiecībā uz jautājumu, vai un kādā mērā Vācijā pieņemtie galīgie nolēmumi var ietekmēt strīdīgo paritātes klauzulu atbilstības vērtējumu, kas būs jāveic valsts tiesai, jāatgādina, ka Direktīvas 2014/104 9. panta 3. punktā ir skaidri noteikts, ka šī panta 1. un 2. punkta noteikumi "neskar LESD 267. pantā noteiktās tiesības un pienākumus".

41 Turklāt nekas neliecina par to, ka puses – kā noteikts 1981. gada 16. decembra sprieduma *Foglia* (244/80, EU:C:1981:302) 29. punktā – prejudiciālā nolēmuma tiesvedību ir ļaunprātīgi izmantojušas mērķiem, kādiem tā nav paredzēta. Pat pieņemot, ka prasītāju pamatlietā vēršanās iesniedzējtiesā galvenais mērķis bija apstrīdēt Vācijā pieņemtos galīgos nolēmumus, ar kuriem šīs klauzulas tika uzskatītas par pretrunā LESD 101. pantam esošām, Tiesai tikai izņēmuma apstākļos ir jāpārbauda apstākļi, kādos valsts tiesa pie tās vērsusies, lai pārbaudītu savu kompetenci.

42 Tātad nav acīmredzams, ka prejudiciālajos jautājumos minēto tiesību normu interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai priekšmetu vai ka problēma ir hipotētiska.

43 Tādējādi arī otrais nepieņemamības pamats ir jānoraida.

44 Trešām kārtām, atbildētāji pamatlietā un Vācijas valdība uzskata, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu neattiecas uz Līgumu un atvasināto tiesību aktu "interpretāciju" LESD 267. panta izpratnē, bet patiesībā attiecas uz Savienības tiesību normu "piemērošanu". Uz jautājumu, vai tarifu paritātes klauzulas ir aksesuāri ierobežojumi, kuriem nav piemērojams LESD 101. panta 1. punkts, neesot iespējams atbildēt abstrakti un neatkarīgi no faktiskā, juridiskā un ekonomiskā konteksta, kādā tās ir piemērojamas. Konkrētā attiecīgo preču tirgus noteikšana neesot juridisks jēdziens, bet gan drīzāk tās nolūkā esot jāveic faktu novērtējums.

45 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 267. pantu Tiesa nevar piemērot Savienības tiesību noteikumus konkrētam gadījumam, bet tā var tikai pieņemt nolēmumu par Līguma un Savienības iestāžu, struktūru, biroju un aģentūru pieņemto tiesību aktu interpretāciju. Tiesas kompetencē nav konstatēt faktus, kuri ir pamatlietas strīda pamatā, un izdarīt no tiem secinājumus, lai iesniedzējtiesa varētu pieņemt lēmumu, nedz arī interpretēt attiecīgos valsts leģislatīvos vai reglamentējošos aktus (spriedums, 2020. gada 14. maijs, *Bouygues travaux publics* u.c., C-17/19, EU:C:2020:379, 51. un 52. punkts).

46 To paturot prātā, ar šo pantu ieviestajā tiesu sadarbībā Tiesa, pamatojoties uz lietas materiāliem, var sniegt valsts tiesai Savienības tiesību interpretācijas elementus, kas tai var būt noderīgi, izvērtējot kādas Savienības tiesību normas sekas (spriedums, 2021. gada 6. oktobris, W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana), C-487/19, EU:C:2021:798, 133. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

47 Konkrētāk, izskatot lūgumus kvalificēt uzņēmuma rīcību atbilstoši Savienības tiesību normām konkurences jomā – it īpaši LESD 101. pantam –, Tiesa nosprieda, ka, lai gan to, vai, ņemot vērā visu to nozīmīgo apstākļu kopumu, kas raksturo pamatlietā aplūkoto situāciju, un tās ekonomisko un juridisko kontekstu, attiecīgā nolīguma mērķis ir ierobežot konkurenci, galu galā jāizvērtē

iesniedzējtiesai, Tiesa, pamatojoties uz tās rīcībā esošajiem lietas materiāliem, tomēr var sniegt precizējumus, kas palīdzētu iesniedzējtiesai veikt interpretāciju, lai tā varētu izšķirt strīdu (skat. it īpaši spriedumus, 2021. gada 18. novembris, *Visma Enterprise*, C-306/20, EU:C:2021:935, 51. un 52. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra, un 2023. gada 29. jūnijs, *Super Bock Bebidas*, C-211/22, EU:C:2023:529, 28. un 29. punkts).

48 No minētā izriet, ka arī trešais nepieņemamības pamats nevar tikt pieņemts.

49 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

50 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai LESD 101. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka gan plašas, gan šauras paritātes klauzulas, kas iekļautas nolīgumos, kuri noslēgti starp viesnīcu tiešsaistes rezervēšanas platformām un izmitināšanas pakalpojumu sniedzējiem, neietilpst šīs tiesību normas piemērošanas jomā, jo tās attiecībā pret minētajiem nolīgumiem ir aksesuāras.

51 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru: ja konkrētam darījumam vai darbībai to neitralitātes vai pozitīvas ietekmes uz konkurenci dēļ nav piemērojams LESD 101. panta 1. punktā paredzētais aizlieguma princips, minētais aizlieguma princips tāpat nav piemērojams viena vai vairāku šī darījuma vai darbības dalībnieku komerciālas autonomijas ierobežojumam, ja šis ierobežojums ir objektīvi nepieciešams minētā darījuma vai darbības īstenošanai un ir samērīgs ar viena vai otra mērķi (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2014. gada 11. septembris, *MasterCard* u.c./Komisija, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 89. punkts; 2018. gada 23. janvāris, *F. Hoffmann-La Roche* u.c., C-179/16, EU:C:2018:25, 69. punkts, kā arī 2023. gada 26. oktobris, *EDP – Energias de Portugal* u.c., C-331/21, EU:C:2023:812, 88. punkts).

52 Tādējādi, ja šādu ierobežojumu nevar nodalīt no pamatdarījuma vai pamatdarbības, neapdraudot šī darījuma vai darbības pastāvēšanu un mērķus, šā ierobežojuma saderība ar LESD 101. pantu jāpārbauda kopā ar pamatdarījuma vai pamatdarbības – kam tas ir aksesuārs – saderību, pat ja, aplūkojot izolēti, *prima facie* varētu šķist, ka šādam ierobežojumam ir piemērojams LESD 101. panta 1. punktā paredzētais aizlieguma princips (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2014. gada 11. septembris, *MasterCard* u.c./Komisija, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 90. punkts; 2018. gada 23. janvāris, *F. Hoffmann-La Roche* u.c., C-179/16, EU:C:2018:25, 70. punkts, kā arī 2023. gada 26. oktobris, *EDP – Energias de Portugal* u.c., C-331/21, EU:C:2023:812, 89. punkts).

53 Lai ierobežojumu varētu kvalificēt par "aksesuāru", pirmkārt, jānoskaidro, vai bez attiecīgā ierobežojuma pamatdarījuma, kuram nav pret konkurenci vērsta rakstura, īstenošana nebūtu iespējama. Fakts, ka šo darījumu būs grūtāk īstenot vai tas būs mazāk ienesīgs, ja attiecīgā ierobežojuma nebūs, nebūtu jāuzskata par tādu, kas šim ierobežojumam piešķir "objektīvi nepieciešamu" raksturu, kurš vajadzīgs, lai to varētu kvalificēt par "aksesuāru". Proti, izmantojot šādu interpretāciju, šis jēdziens tiktu paplašināts, to attiecinot uz ierobežojumiem, kas nav obligāti nepieciešami pamatdarījuma īstenošanai. Šāds rezultāts varētu apdraudēt LESD 101. panta 1. punktā paredzētā ierobežojuma lietderīgo iedarbību (šajā nozīmē skat. spriedumus,

2014. gada 11. septembris, *MasterCard* u.c./Komisija, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 91. punkts; 2018. gada 23. janvāris, *F. Hoffmann-La Roche* u.c., C-179/16, EU:C:2018:25, 71. punkts, kā arī 2023. gada 26. oktobris, *EDP – Energias de Portugal* u.c., C-331/21, EU:C:2023:812, 90. punkts).

54 Otrkārt, vajadzības gadījumā jāizvērtē aplūkojamā ierobežojuma samērīgums ar mērķiem, kas ir attiecīgā darījuma pamatā. Tādējādi, lai atspēkotu ierobežojuma aksesuāro raksturu, Komisija un valsts konkurences iestādes var noskaidrot, vai pastāv reālas alternatīvas, kas konkurenci ierobežo mazāk nekā attiecīgais ierobežojums. Šīs alternatīvas attiecas ne tikai uz situāciju, kas rastos attiecīgā ierobežojuma neesamības gadījumā, bet var attiekties arī uz citiem hipotētiskiem pieņēmumiem, kas tostarp ir balstīti uz reālistiskām situācijām, kuras varētu rasties, ja minētā ierobežojuma nebūtu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 11. septembris, *MasterCard* u.c./Komisija, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 107.–111. punkts).

55 Jāprecizē, ka ir jānošķir jēdziens "aksesuāri ierobežojumi", kā tas tiek izvērtēts saistībā ar LESD 101. panta 1. punktu, un atbrīvojums, kas balstīts uz LESD 101. panta 3. punktu. Atšķirībā no pēdējā minētā atbrīvojuma nosacījums par objektīvu nepieciešamību, lai LESD 101. panta 1. punkta piemērošanas nolūkā ierobežojumu kvalificētu par "aksesuāru", nenozīmē, ka jāizsver nolīguma konkurenci veicinošā un pret konkurenci vērstā ietekme. Proti, šī izsvēršana var notikt tikai saistībā ar LESD 101. panta 3. punktu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 11. septembris, *MasterCard* u.c./Komisija, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 93. punkts).

56 Šajā gadījumā principā tikai iesniedzējtiesai, ņemot vērā visus tai iesniegtos faktus, jānosaka, vai ir izpildīti nosacījumi, kas ļauj konstatēt aksesuāra ierobežojuma esamību. Saskaņā ar Direktīvas 2014/104 9. panta 2. punktu, ja tā izskata prasību, kas ietilpst šīs direktīvas darbības jomā, kā tā definēta direktīvas 1. panta 2. punktā, iesniedzējtiesa tostarp var ņemt vērā valsts konkurences iestādes vai pārsūdzības tiesas pieņemtos galīgos nolēmumus.

57 Tiesa tomēr ir tiesīga sniegt iesniedzējtiesai norādes, lai tai palīdzētu pārbaudīt, vai ierobežojums objektīvi nepieciešams pamatdarījumam.

58 Šādai pārbaudei – atšķirībā no tās, kas tiek prasīta saistībā ar nolīguma pozitīvās un negatīvās ietekmes uz konkurenci izsvēršanu, lai piemērotu LESD 101. panta 3. punktu, – ir relatīvi vispārīgs un abstrakts raksturs, kam nav nepieciešams tikai faktu vērtējums.

59 Pirmām kārtām, šķiet, ka šajā lietā aplūkotajam pamatdarījumam, proti, viesnīcu tiešsaistes rezervācijas pakalpojumu sniegšanai, ko veic tādas platformas kā *Booking.com*, ir bijusi neitrāla, pat pozitīva ietekme uz konkurenci. Šie pakalpojumi rada ievērojamu efektivitātes pieaugumu, ļaujot, pirmkārt, patērētājiem piekļūt plašam izmitināšanas piedāvājumu klāstam un vienkārši un ātri salīdzināt šos piedāvājumus saskaņā ar dažādiem kritērijiem un, otrkārt, izmitināšanas pakalpojumu sniedzējiem iegūt lielāku pamanāmību, kā arī tādējādi palielināt potenciālo klientu skaitu.

60 Otrām kārtām, savukārt nav pierādīts, ka tarifu paritātes klauzulas, no vienas puses, ir objektīvi nepieciešamas šī pamatdarījuma īstenošanai un, no otras puses, ir samērīgas ar tās mērķi.

61 Šajā ziņā, runājot par plašām paritātes klauzulām, ar kurām viesnīcām, kas piesaistītas rezervēšanas platformai, ir aizliegts savos pārdošanas kanālos vai trešo personu pārvaldītos pārdošanas kanālos piedāvāt numurus par zemāku cenu nekā minētajā platformā piedāvātā, tās nešķiet nedz objektīvi nepieciešamas viesnīcu tiešsaistes rezervēšanas pakalpojumu sniegšanas pamatdarījumam, nedz arī samērīgas ar tā mērķi.

62 Proti, nepastāv cieša saikne starp viesnīcu rezervēšanas platformas pamatdarbības turpinātību un šādu klauzulu noteikšanu, un tas acīmredzami rada būtiskas ierobežojošas sekas. Šādas klauzulas – papildus tam, ka tās var samazināt konkurenci starp dažādām viesnīcu rezervācijas platformām, – ietver mazo platformu un jaunpienācēju platformu izstumšanas riskus.

63 Pamatlietas apstākļos tas pats attiecas uz šaurām paritātes klauzulām, kas izmitināšanas pakalpojumu sniedzēju partneriem aizliedz tikai savos tiešsaistes kanālos piedāvāt sabiedrībai nakšņošanu par zemāku tarifu nekā viesnīcu rezervēšanas platformā piedāvātais. Lai gan pēdējās minētās klauzulas *prima facie* rada mazākas konkurenci ierobežojošas sekas un to mērķis ir novērst parazītisma risku, uz ko pamatlietā it īpaši atsaucas *Booking.com*, nešķiet, ka tās ir objektīvi nepieciešamas, lai nodrošinātu viesnīcu rezervācijas platformas ekonomisko dzīvotspēju.

64 Protams, pamatlietā ir apgalvots, ka paritātes klauzulu mērķis ir liegt, pirmkārt, izmitināšanas pakalpojumu sniedzējiem negodīgi un bez atlīdzības izmantot pakalpojumus un atpazīstamību, ko piedāvā viesnīcu rezervēšanas platforma, un, otrkārt, to, ka ieguldījumi šīs platformas meklēšanas un salīdzināšanas funkciju izstrādē nevar tikt amortizēti.

65 Kā izriet no šī sprieduma 55. punktā atgādinātās judikatūras, jēdziena "aksesuārs ierobežojums" piemērošana, kas nosaka, vai uz ierobežojumu var neattiekties LESD 101. panta 1. punktā paredzētais aizliegums, nedrīkst izraisīt to, ka tiek sapludināti nosacījumi, kas judikatūrā izvirzīti, lai LESD 101. panta 1. punkta piemērošanas nolūkā ierobežojumu kvalificētu par "aksesuāru" ierobežojumu, no vienas puses, un obligāta rakstura kritēriju, kas prasīts LESD 101. panta 3. punktā, lai aizliegtajam ierobežojumam varētu piemērot atbrīvojumu, no otras puses.

66 Proti, no šī sprieduma 51.–55. punktā minētās judikatūras izriet, ka, pārbaudot, vai ierobežojums ir objektīvi nepieciešams pamatdarījumam, ir nevis jāanalizē, vai, ņemot vērā konkurences situāciju attiecīgajā tirgū, šāds ierobežojums ir nepieciešams, lai nodrošinātu pamatdarījuma komerciālos panākumus, bet gan jānosaka, vai konkrētajā šī darījuma kontekstā attiecīgais ierobežojums ir nepieciešams minētā darījuma īstenošanai.

67 Proti, Tiesa ir paredzējusi kvalificēt kā "aksesuāru" ierobežojumu, uz kuru neattiecas LESD 101. panta 1. punktā paredzētais aizliegums, tikai gadījumos, kad bez šāda ierobežojuma pamatdarījuma īstenošana noteikti būtu apdraudēta. Tādējādi tikai ierobežojumus, kas ir obligāti nepieciešami, lai pamatdarījums katrā ziņā varētu tikt īstenots, var kvalificēt par "aksesuāriem ierobežojumiem".

68 Tā tas bija lietā, kurā pasludināts 1985. gada 11. jūlija spriedums *Remia* u.c./Komisija (42/84, EU:C:1985:327, 19. un 20. punkts), kurā Tiesa uzskatīja, ka konkurences aizlieguma klauzula bija objektīvi nepieciešama uzņēmumu cesijas īstenošanai, jo bija jākonstatē, ka bez šīs klauzulas un ja pārdevējs un pircējs turpina konkurēt pēc cesijas, uzņēmuma cesijas līgumu nevar īstenot. Proti, tika uzskatīts, ka pārdevējs, kurš īpaši labi zina cedētā uzņēmuma īpatnības, saglabā iespēju no jauna piesaistīt savus agrākos klientus uzreiz pēc cesijas un tādējādi padarīt šo uzņēmumu par nerentablu.

69 Tā tas bija arī ar dažiem ierobežojumiem, kas minēti lietā, kurā pasludināts 1986. gada 28. janvāra spriedums *Pronuptia de Paris* (161/84, EU:C:1986:41). Tajā spriedumā Tiesa uzskatīja, ka izplatīšanas franšīzes līgumu noteikumi, kas ir nepieciešami franšīzes sistēmas darbībai, nav uzskatāmi par konkurences ierobežojumiem. Tā tas bija arī to klauzulu gadījumā, kas nepieļāva, ka konkurenti gūtu labumu no franšīzes devēja nodotās zinātības un sniegtās palīdzības. Tas pats

attiecās uz klauzulām, ar kurām tika organizēta tādas franšīzes tīkla identitātes un reputācijas saglabāšanas kontrole, ko simbolizē franšīzes devēja izkārtne (minētā sprieduma 16. un 17. punkts).

70 Tiesa 1988. gada 19. aprīļa spriedumā *Erauw-Jacquery* (27/87, EU:C:1988:183, 11. punkts) arī nosprieda, ka klauzula, kura iekļauta nolīgumā par sēklu pavairošanu un pārdošanu – ko noslēdzis īpašnieks vai tā pilnvarota persona, kurai ir tiesības iegūt noteiktas augu šķirnes, – un ar kuru licenciātam tika aizliegts pārdot un eksportēt bāzes sēklas, ir saderīga ar EK līguma 85. panta 1. punktu (tagad – LESD 101. panta 1. punkts), ciktāl tas bija nepieciešams, lai selekcionārs varētu izvēlēties licencētos tirgotājus sagatavotājus.

71 Vēl Tiesa 1994. gada 15. decembra spriedumā *DLG* (C-250/92, EU:C:1994:413, 45. punkts), kā arī 1995. gada 12. decembra spriedumā *Oude Luttikhuis* u.c. uzskatīja (C-399/93, EU:C:1995:434, 20. punkts), ka uz noteiktiem ierobežojumiem, kas paredzēti iepircēju kooperatīvu apvienības dalībniekiem vai lauksaimniecības kooperatīvās sabiedrības dalībniekiem, – tādiem, ar ko tiem aizliedz iesaistīties citās sadarbības formās, kuras tieši konkurē ar tām, vai tādiem, kas paredz atlīdzību par izstāšanos, – LESD 101. panta 1. punktā paredzētais aizliegums neattiecas tostarp tādēļ, ka minētie statūtos ietvertie noteikumi attiecās tikai uz to, kas vajadzīgs, lai nodrošinātu kooperatīva pienācīgu darbību un atbalstītu tā līgumslēgšanas spēju attiecībā pret ražotājiem.

72 Šajā gadījumā apstāklis, ka viesnīcu rezervācijas platformas noteikto tarifu paritātes klauzulas neesamība, iespējams, varētu negatīvi ietekmēt šīs platformas piedāvāto pakalpojumu rentabilitāti, pats par sevi nenozīmē, ka šīs klauzulas ir jāuzskata par objektīvi nepieciešamām. Šāds apstāklis, ja tas tiktu konstatēts, šķiet, attiecas uz tiešsaistes rezervācijas platformas komerciālo modeli, kurā ir izdarīta izvēle ierobežot piesaistīto izmitināšanas pakalpojumu sniedzēju maksājamo komisijas maksu līmeni, lai palielinātu šajā platformā iesniegto piedāvājumu apjomu un pastiprinātu tā radīto netiešo tīkla ietekmi.

73 Arī fakts – pieņemot, ka tas ir pierādīts –, ka tarifu paritātes klauzulas ir paredzētas, lai cīnītos pret iespējamām parazītisma parādībām un ir nepieciešamas, lai garantētu efektivitātes pieaugumu vai nodrošinātu pamatdarījuma komerciālos panākumus, neļauj tās kvalificēt par "aksesuāriem ierobežojumiem" LESD 101. panta 1. punkta izpratnē. Šo faktu var ņemt vērā tikai saistībā ar LESD 101. panta 3. punkta piemērošanu.

74 Lai gan pārbaude par to, vai ierobežojums objektīvi nepieciešams pamatdarījumam, ir relatīvi abstrakta, tā var balstīties tostarp uz hipotētisku analīzi, kas ļauj pārbaudīt, kā tiešsaistes starpniecības pakalpojumi būtu funkcionējuši bez paritātes klauzulas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 11. septembris, *MasterCard* u.c./Komisija, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 164. punkts). No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka, lai gan paritātes klauzulas – gan plašās, gan šaurās – tikušas aizliegtas vairākās dalībvalstīs, *Booking.com* pakalpojumu sniegšana nav tikusi apdraudēta.

75 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo jautājumu jāatbild, ka LESD 101. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka gan plašas, gan šauras paritātes klauzulas, kas iekļautas nolīgumos, kuri noslēgti starp viesnīcu tiešsaistes rezervēšanas platformām un izmitināšanas pakalpojumu sniedzējiem, nav atbrīvotas no šīs tiesību normas piemērošanas tādēļ, ka tās ir aksesuāras attiecībā pret minētajiem nolīgumiem.

Par otro jautājumu

76 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, kā Regulas Nr. 330/2010 3. panta 1. punkta piemērošanas nolūkā noteikt konkrēto produktu tirgu situācijā, kurā viesnīcu rezervācijas platforma ir starpnieks darījumos, ko noslēdz izmitināšanas pakalpojumu sniedzēji un patērētāji.

77 Saskaņā ar Regulas Nr. 330/2010 3. panta 1. punktu atbrīvojumu, kas paredzēts tās 2. pantā, piemēro ar nosacījumu, ka piegādātāja tirgus daļa konkrētajā tirgū, kurā tas pārdod līguma preces vai pakalpojumus, nepārsniedz 30 %, un pircēja tirgus daļa konkrētajā tirgū, kurā tas pērk līguma preces vai pakalpojumus, nepārsniedz 30 %.

78 Šajā tiesību normā paredzētā tirgus daļas sliekšņa mērķis, kā apstiprināts šīs regulas 5. apsvērumā, ir ierobežot minētajā regulā paredzētās kategorijas atbrīvojumu, to attiecinot tikai uz vertikāliem nolīgumiem, kurus pietiekami droši var uzskatīt par atbilstīgiem LESD 101. panta 3. punkta nosacījumiem. Kā norādīts šīs pašas regulas 9. apsvērumā: virs 30 % tirgus daļas sliekšņa nevar pieņemt, ka vertikāli nolīgumi, uz kuriem attiecas LESD 101. panta 1. punkts, parasti radīs objektīvas tāda veida un apjoma priekšrocības, kas kompensēs šo nolīgumu nelabvēlīgo ietekmi uz konkurenci.

79 Šajā ziņā iesniedzējtiesa ir balstījusies uz pieņēmumu, ka konkurences ierobežojumi, ko rada attiecīgās tarifu paritātes klauzulas, ietilpst kategorijā "vertikāli nolīgumi", kura saskaņā ar Regulas Nr. 330/2010 1. panta 1. punkta a) apakšpunktu ir definēta kā "nolīgumi vai saskaņotas darbības starp diviem vai vairākiem uzņēmumiem, kas katrs attiecīgā nolīguma vai saskaņotas darbības mērķiem darbojas citā ražošanas vai izplatīšanas ķēdes posmā, un kuri attiecas uz nosacījumiem, ar kādiem dalībnieki drīkst pirkt, pārdot vai tālākpārdot konkrētas preces vai pakalpojumus".

80 Tādējādi Tiesa ir aicināta tikai sniegt norādes par interpretācijas elementiem, kas jāņem vērā, lai noteiktu konkrēto tirgu tad, ja, kā tas ir pamatlietā, runa ir par tiešsaistes starpniecības pakalpojumiem, precizējot, ka šāda noteikšana, kas prasa ņemt vērā konkurences apstākļus, kā arī pieprasījuma un piedāvājuma struktūru attiecīgajā tirgū, lielā mērā ir atkarīga no padziļinātas faktu pārbaudes, ko var veikt vienīgi iesniedzējtiesa. Tas tā ir vēl jo vairāk tāpēc, ka pēdējā minētā Tiesai ir iesniegusi maz informācijas un ka tādēļ Tiesa nevar precīzi noteikt attiecīgo preču tirgu.

81 Kā noteikts gan Komisijas 1997. gada Paziņojuma par jēdziena "konkrētais tirgus" definīciju Kopienas konkurences tiesībās (OV 1997, C 372, 5. lpp.) 2. punktā, gan pārskatītā Komisijas 2024. gada Paziņojuma par jēdziena "konkrētais tirgus" definīciju Savienības konkurences tiesībās (OV 2024, C 1645, 1. lpp.) 6. punktā, tirgus definīcija ļauj identificēt un definēt attiecīgo uzņēmumu savstarpējās konkurences robežas.

82 Runājot par produktu tirgu, kas ir vienīgais, kurš aplūkots šī jautājuma ietvaros, no Tiesas judikatūras izriet – jēdziens "konkrētā tirgus" nozīmē, ka starp produktiem vai pakalpojumiem, kuri tajā ietilpst, var pastāvēt efektīva konkurence, un tas nozīmē pietiekamu savstarpējas aizstājamības pakāpi, lai visas preces vai pakalpojumus, kuri ietilpst vienā un tajā pašā tirgū, varētu izmantot vienām un tām pašām vajadzībām. Savstarpējo aizstājamību vai aizvietojamību izvērtē ne tikai no attiecīgo preču un pakalpojumu objektīvo īpašību aspekta. Tāpat ir jāņem vērā konkurences nosacījumi, kā arī pieprasījuma un piedāvājuma struktūra attiecīgajā tirgū (spriedumi, 2018. gada 23. janvāris, *F. Hoffmann-La Roche* u.c., C-179/16, EU:C:2018:25, 51. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra, un 2020. gada 30. janvāris, *Generics* (*UK*) u.c., C-307/18, EU:C:2020:52, 129. punkts).

83 Šajā lietā iesniedzējtiesa galu galā vēlas noskaidrot, vai, kā nolemts Vācijā uzsāktajās tiesvedībās, konkrētais produktu tirgus Regulā Nr. 330/2010 paredzētā tirgus daļas sliekšņa piemērošanai bija "viesnīcu platformu tirgus", kas definēts kā tirgus, kurā tiešsaistes viesnīcu platformas piedāvā starpniecības pakalpojumus izmitināšanas pakalpojumu sniedzējiem, vai arī konkrētais tirgus ir plašāks nekā viesnīcu rezervācijas portālu tirgus.

84 Šajā ziņā, kā norādīts šā sprieduma 81. punktā minētā pārskatītā paziņojuma 95. punktā, daudzpusēju platformu gadījumā konkrēto produktu tirgu var definēt attiecībā uz visiem platformas piedāvātajiem produktiem kopumā tā, ka tas aptver visas (vai vairākas) lietotāju grupas, vai arī var definēt atsevišķus (lai gan savstarpēji saistītus) konkrētos produktu tirgus attiecībā uz produktiem, kas tiek piedāvāti katrā platformas pusē. Atkarībā no lietas faktiem var būt piemērotāk definēt atsevišķus tirgus, ja dažādās platformas pusēs pastāv būtiskas aizstājamības iespēju atšķirības. Lai novērtētu, vai šādas atšķirības pastāv, Komisija var ņemt vērā tādus faktorus kā to, vai atšķiras uzņēmumi, kas piedāvā aizstājamus produktus katrai lietotāju grupai, produktu diferenciācijas pakāpi katrā pusē (vai to, kā katra lietotāju grupa to uztver), uzvedības faktorus, piemēram, katras lietotāju grupas lēmumus par to, vai izmantot vienu vai vairākas platformas, un platformas būtību.

85 Tātad, lai Regulas Nr. 330/2010 3. panta 1. punkta piemērošanas nolūkā noteiktu tirgus daļu, kas *Booking.com* ir kā tiešsaistes starpniecības pakalpojumu sniedzējai, kura tos sniedz izmitināšanas pakalpojumu sniedzējiem, jāpārbauda, vai citi starpniecības pakalpojumu un citu tirdzniecības kanālu veidi var aizstāt starpniecības pakalpojumus no tāda pieprasījuma viedokļa, kas nāk no šo starpniecības pakalpojumu sniedzējiem, no vienas puses, un no galalietotājiem, no otras puses.

86 Tādējādi iesniedzējtiesai, lai noteiktu konkrēto tirgu, jāpārbauda, vai tiešsaistes starpniecības pakalpojumi un citi pārdošanas kanāli konkrēti ir aizstājami neatkarīgi no tā, ka šiem kanāliem ir atšķirīgas iezīmes un ka tie nepiedāvā tādas pašas funkcijas viesnīcu pakalpojumu piedāvājumu meklēšanā un salīdzināšanā.

87 Šajā ziņā iesniedzējtiesai jāņem vērā visa tai iesniegtā informācija.

88 Šajā gadījumā jānorāda, ka Vācijā uzsāktajās tiesvedībās, kas ir šīs lietas pamatā, *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) 2021. gada 18. maija spriedumā apstiprināja gan *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Federālās zemes Augstākā tiesa Diseldorfā), gan Federālās konkurences iestādes vērtējumus par konkrētā tirgus noteikšanu. Tādējādi tā apstiprināja secinājumu, ka konkrētais produktu tirgus Regulas Nr. 330/2010 tirgus daļas sliekšņa piemērošanas nolūkā ir viesnīcu platformu tirgus, kas ir definēts kā tirgus, kurā viesnīcu platformas izmitināšanas pakalpojumu sniedzējiem tiešsaistē piedāvā starpniecības pakalpojumus.

89 Lai gan Federālās konkurences iestādes un Vācijas pārsūdzības tiesu vērtējumi par konkrētā produktu tirgus noteikšanu Regulas Nr. 330/2010 piemērošanas nolūkā *stricto sensu* neattiecas uz galīgiem nolēmumiem, ar kuriem konstatēts konkurences tiesību pārkāpums un kurus saskaņā ar Direktīvas 2014/104 9. panta 2. punktu var iesniegt valsts tiesās vismaz kā pirmšķietamu pierādījumu par konkurences tiesību pārkāpumu, tomēr šie vērtējumi, ja tie attiecas uz vienu un to pašu ģeogrāfisko tirgu, ir īpaši nozīmīgi konteksta elementi.

90 Tomēr iesniedzējtiesai ir jānosaka, vai šādā tirgus noteikšanā, ņemot vērā *OTA* piedāvāto "līgumpakalpojumu" īpašās iezīmes gan no izmitināšanas pakalpojuma sniedzēju, gan no galalietotāju viedokļa, ir pieļauta jebkāda kļūda analīzē vai tā ir balstīta uz kļūdainiem konstatējumiem.

91 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz otro jautājumu jāatbild, ka Regulas Nr. 330/2010 3. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka situācijā, kurā tiešsaistes viesnīcu rezervācijas platforma ir starpnieks darījumos, ko noslēdz izmitināšanas uzņēmumi un patērētāji, lai noteiktu konkrēto tirgu šajā tiesību normā paredzēto tirgus daļu sliekšņu piemērošanas nolūkā, jāveic konkrēta pārbaude par to, vai tiešsaistes starpniecības pakalpojumi un citi pārdošanas kanāli no piedāvājuma un pieprasījuma viedokļa ir savstarpēji aizstājami.

Par tiesāšanās izdevumiem

92 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

1) LESD 101. panta 1. punkts

jāinterpretē tādējādi, ka

gan plašas, gan šauras paritātes klauzulas, kas iekļautas nolīgumos, kuri noslēgti starp viesnīcu tiešsaistes rezervēšanas platformām un izmitināšanas pakalpojumu sniedzējiem, nav atbrīvotas no šīs tiesību normas piemērošanas tādēļ, ka tās ir aksesuāras attiecībā pret minētajiem nolīgumiem.

2) Komisijas Regulas (ES) Nr. 330/2010 (2010. gada 20. aprīlis) par [LESD] 101. panta 3. punkta piemērošanu vertikālu nolīgumu un saskaņotu darbību kategorijām 3. panta 1. punkts

jāinterpretē tādējādi, ka

situācijā, kurā tiešsaistes viesnīcu rezervācijas platforma ir starpnieks darījumos, ko noslēdz izmitināšanas uzņēmumi un patērētāji, lai noteiktu konkrēto tirgu šajā tiesību normā paredzēto tirgus daļu sliekšņu piemērošanas nolūkā, jāveic konkrēta pārbaude par to, vai tiešsaistes starpniecības pakalpojumi un citi pārdošanas kanāli no piedāvājuma un pieprasījuma viedokļa ir savstarpēji aizstājami.

[Paraksti]